

Dokumentnamn: Genomförandeplan grundkurs patrullhund hemvärn		Upprättat datum: 2022-01-01
		Gäller fr.o.m. 2024-01-01
Upprättat av: SBK	Dokumentansvarig: Utskottet för samhällsnytta	Versionsnr. 2
		Reviderat den: 2023-12-06

Genomförandeplan grundkurs patrullhund hemvärn

Övergripande mål

Ekipaget ska efter genomförd patrullhundskurs uppvisa grundlagd förmåga som ekipage vid behörighetsprov patrullhund och vara placeringsbart i hemvärnsförband.

Delmål

- Genomförd och godkänd GU-F eller GMU (alternativt tidigare genomfört värnplikt eller TFU-G).
- Genomfört generalrepetition under ett dygn inför behörighetsprov patrullhund.

Krav på förare

- Minst 18 år
- Krigsplaceringsbar
- Godkänd säkerhetsprövning
- I övrigt enligt gällande regler för behörighetsprov patrullhund

Krav på hund

- Godkänt anlagstest patrullhund

Kurslitteratur för instruktörer

- Anvisningar anlagstest patrullhund
- Vindlära – ur kompendiet från Eftersöksakademin

- Spårkompendium, Gunnar Langneström
- Film: Patrullhunden
- Handbok Hundtjänst FM, del 1 utbildning
- Handbok Hundtjänst FM, del 2 dressyr
- Reglemente hundtjänst 2018
- Direktiv Patrullhund Hemvärn 2021
- Utbildningsmetodik
- Din hunds beteende i vardag och träning, Jan Gyllensten
- En utbildningstanke
- It's learning
- Anvisningar behörighetsprov patrullhund

Ämnen med timfördelning		
Anlagstest patrullhund	8 tim	
Kursinformation	4 tim	
Ordning & reda med hantering	4 tim	<i>Ämnet ska beaktas under hela utbildningen.</i>
Belöningsystem	8 tim	<i>Ämnet ska beaktas under hela utbildningen.</i>
Funktionell lydnad	10 tim	<i>Ämnet ska beaktas under hela utbildningen.</i>
Uppkoppling	1 tim	<i>Ämnet ska beaktas under hela utbildningen.</i>
Ljudmarkering	24 tim	
Patrullering grunder	5 tim	
Patrullering ljud	15 tim	
Vindlära och vindmarkering	12 tim	
Patrullering vind	6 tim	
Fast bevakning med påvis	3 tim	
Spår grunder	20 tim	
Spår	13 tim	
Patrullering med spårupptag	13 tim	
Påvisande av föremål	10 tim	

Skottkontroll/miljöträning	10 tim	
Tillämpade övningar	24 tim	
Generalrepetition	20 tim	
SUMMATIMMAR	210 tim	

MODULINDELNING

Modul 1	
Anlagstest	8 tim
Kursinformation	4 tim
Ordning & reda med hantering	4 tim
Funktionell lydnad	10 tim
Belöningsystem	8 tim
Uppkoppling	1 tim
Ljudmarkering	24 tim
	59 tim

Modul 2	
Patrullering grunder	5 tim
Patrullering ljud	15 tim
Vindlära och vindmarkering	12 tim
Patrullering vind	6 tim
Skottkontroll/miljöträning	10 tim
Fast bevakning med påvis	3 tim
	51 tim

Modul 3	
Tillämpade övningar	24 tim
Generalrepetition inför behörighetsprov	20 tim
	44 tim

Modul spår	
Spår grunder	20 tim
Påvisande av föremål	10 tim
Patrullering med spårupptag	13 tim
Spår	13 tim
	56 tim

ANVISNINGAR

Ordningföljden mellan modulerna ska vara modul 1 – modul 2 – modul 3.

Spårmodulen genomförs parallellt med övriga moduler och vid lämplig tid med hänsyn till marktillgång, förbandsövningar, jakt med mera.

Inom modulerna kan viss omfördelning av timmar ske med anledning av att vissa moment kan behöva övas mer medan andra inte behövt all tid som genomförandeplanen medger.

Genomförandeplanen är ett stöd för instruktörerna men ska individanpassas för kursdeltagarna. Kurschef ansvarar för att samtliga deltagare har erforderlig kunskap i samtliga ämnen i genomförandeplanen innan de går upp på behörighetsprov. Det kan innebära att ekipage som är klarar med t ex spårdelen, funktionella lydnaden etc inte behöver göra alla undervisningstimmar i det ämnet.

Målbeskrivning/förevisning genomförs utan deltagarnas hundar.

Avskiljande av elev kan ske på grund av otillräcklig närvaro, dåligt intresse och/eller olämplighet. Avskiljande av hund kan ske om hunden inte följer kursplanens utveckling,

t ex omognad, ointresse eller hantering. Båda avskiljningarna sker efter kurschefens bedömning.

Begreppsförklaringar	
Anlagstest	Titta på hundens förmågor och lämplighet som patrullhund.
Belöningsystem	Ett samlingsord för belöning och belöningsform
Belöning	Vad hunden tycker om
Belöningsform	Hur jag använder belöningen
Figurantintresse	Hundens vilja att sträva ut till figurant
Figurantutbildning	Förstå hundens beteende och agera utifrån detta
Funktionell lydnad	Lyda i alla situationer
Hantering	Acceptera visitation/beröring av förare och främmande person
Lekintresse	Hundens vilja att leka med människor eller föremål
Ljudmarkering	Hunden strävar ut mot ljudkällan
Ordning och reda	Att ha kontroll på sin hund i olika situationer
Passivitet	Hunden ska inte ha någon förväntan på någonting. Kopplar av.
Patrullering	Förande av hund i olika miljöer
Påvis	Hunden strävar ut mot figurant.
SOLO	Stanna – Observera – Lyssna – Ofta

Spår	Hunden följer markburen vittring
Spårupptag	Hunden markerar markburen vittring
Säkrare	Två personer går på varsin sida om ekipaget med 3 m lucka.
Tillämpad övning	Hundföraren är inte förberedd på vad som händer under övningen
Vindmarkering	Hunden strävar ut mot vindkällan

GENOMGÅNG AV MODULSYSTEMET

Modul 1	
Anlagstest	8 tim
Kursinformation	4 tim
Ordning & reda med hantering	4 tim
Funktionell lydnad	10 tim
Belöningssystem	8 tim
Uppkoppling	1 tim
Ljudmarkering	24 tim
	59 tim

Anlagstest – 8 tim
Mål Målet är att hunden efter genomgången patrullhundsutbildning ska kunna fungera som patrullhund i ett förband.
Syfte Syftet är att kontrollera att hunden har de grundläggande egenskaper som krävs för att, efter genomgången patrullhundsutbildning, bli godkänd på ett behörighetsprov.
Hänvisning till Anvisningar anlagstest patrullhund. Upprättande av utbildningsplan.

Kursinformation – 4 tim
Mål Alla blanketter ifyllda. Kursdeltagarna ska känna till kursprogram med datum och ev. platser. Kursdeltagarna ska känna till SBK:s policyer och hur vi ska förhålla oss till varandra under kursen. Kursdeltagarna ska veta vilken kurslitteratur som kommer att användas och att Its' learning kommer att användas som nätbaserad lärplattform.
Syfte Att vara tydlig om vad som gäller under patrullhundskursen.

Hänvisning till

Digitalt kursverktyg för person- och hunduppgifter
Digitalt kursverktyg för kursprogram med datum och plats
SBK:s policyer
Kurslitteratur
Anvisningar anlagstest patrullhund
Anvisningar behörighetsprov patrullhund
Administrativa anvisningar patrullhundskurs
It's learning

Ordning & reda med hantering - 4 tim

Ämnet ska beaktas under hela kursstiden.

Mål

Hundföraren ska ha kontroll på sin hund i olika situationer. Hunden ska kunna hanteras och visiteras av föraren och av främmande person.

Syfte

För att få ordning på sin hund i vardagliga/naturliga situationer i förbandet.

Gå igenom vad ordning och reda samt hantering innebär och hur det ska tränas.
Under kursen genomförs nedanstående övningar i väntan på övriga moment.

Ordning och reda**Exempel på övningar**

- Möte med andra hundar på olika avstånd
- Sitta vid förarens sida under informationspass med olika antal hundar samtidigt
- Varsågod kommando, hunden får ta, gå iväg mm
- Förbudsord kommando, hunden ska kunna avbryta oönskat beteende
- Loss kommando, släppa det som hunden har i munnen
- Passivitetsträning, enskilt och med flera hundar

Hantering

Börja övningarna med hundföraren, därefter med främmande person i samtliga moment.

Använd blankett för in- och utmönstring av hund.

Exempel på övningar:

- Visitera stående eller liggande
- Dra händer över hundens kropp, titta i pälsen
- Klippa klor
- Kontrollera öron och munhåla
- Lyfta tassar
- Lyfta hunden upp och ner på bord
- Lyfta hunden in i och ut ur fordon, även främmande fordon
- Främmande person rastar/går en promenad med hunden

Funktionell lydndad - 10 tim**Mål**

Att kunna föra fram sin hund på ett säkert och funktionellt sätt som motsvarar omgivningens krav.

Syfte

Att föraren ska kunna föra fram sin hund i funktionell lydndad under olika situationer i den miljön t ex skogsterräng som ekipaget befinner sig i.

Hunden framförs i fritt följ. Hunden behöver inte ha ögonkontakt med sin förare. Hunden ska vara vid förarens sida. Tänk alltid på säkerheten både för egen del och för andras. Träna funktionell lydnad som bakomövningar under kursen. Fördela ansvaret på kursdeltagarna. Träna funktionell lydnad som bakomövningar under kursen. Fördela ansvaret på kursdeltagarna.

Beskrivning av moment

- Fritt följ tränas i skogen mellan träd, stockar och sten och vid möten med andra hundar, till och från fordon mm.
- Inkallning = hit/kom ska fungera oavsett var hunden är och vad den gör. Hunden är lös framför föraren och har dragning mot något annat, vid kommandot ska hunden vända och komma till föraren, tempo och ingång behöver inte vara med samma precision som vid tävling.
- Läggande under gång = hunden ska lägga sig på kommando och stanna kvar tills att föraren hämtar densamme. Kommando fot eller ligg.
- Hopp innebär att hunden ska hoppa över ett naturhinder.
- Platsliggning = ligg stilla tills annat kommando kommer. Träna platsliggning så att hunden blir trygg och litar på att inget kommer hända på denna plats oavsett vad som händer runt omkring, t ex vid ilastning i fordon, skottlossning, andra hundar i närheten, med mera i olika miljöer. Avstånd 8-15 meter.

Ovanstående moment tränas enskilt i lugn och ro. När hunden förstår kommandoorden lägger man till olika störningar anpassade till hundens utvecklingsnivå.

Belöningsystem - 8 tim

Del 1

Ämnet ska beaktas under hela kursen.

Ämnet delas upp i tre delar: belöning, belöningsform och figurantintresse

Mål

Del 1: Att hitta rätt belöning till varje enskild hund.

Syfte

För att hundens ska få den leksaken/belöning som hunden själv har valt ut och tycker om.

Efter en tid så pröva igen. Hunden kanske tycker annorlunda då.

Urval av föremål.

Exempel på övningar

- Hunden kopplas i 15 meter lång lina
- Placera ut olika föremål av varierande material synligt för hunden. Hunden är med och ser när föremålen placeras ut.
- Släpp hunden, vänta ut hunden tills hunden själv bestämmer vilket föremål den väljer.
- Personer runt om är passiva, ingen förstärkning eller belöning.

Vi får svar på frågor som:

Vilket föremål/material väljer hunden? Vad gör hunden med föremålet? Till vem går hunden med föremålet?

Hund som inte väljer något föremål kan prövas med näring.

Belöningsformer

Del 2

Ämnet ska beaktas under hela kursen.

Mål

Del 2: Att hitta rätt sätt att presentera belöningen för hunden

<p>Syfte För att hunden ska få ett stort intresse för att vilja ha sin belöning ihop med figurant.</p>
<p>Exempel på övningar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jaktlek Väck intresse för föremålet genom att orytmiskt dra det fram och tillbaka vid hunden. När hunden engagerar sig och kommer nära föremålet skapas en jaktlek genom att upprepade gånger dra undan föremålet precis när hunden ska gripa det. - Social lek. När hunden fått gripa föremålet skapas en tillkämpa lek på avstånd genom att ömsom dra i linan och ömsom släppa efter. <p>Upprepa leken flera gånger och kom närmare och närmare i linan tills föraren och hunden kämpar om föremålet utan lina emellan sig. Var noga med att hunden har alla fyra tassar i marken vid dessa lekar.</p>
<p>Figurantintresse – påvisning Del 3 Ämnet ska beaktas under hela kursen.</p>
<p>Mål del 3 Väcka hundens intresse för att vilja sträva ut till människa eller föremål. Inga markeringsövningar påbörjas innan hunden når det här målet</p>
<p>Syfte För att hunden i förlängningen ska sammankoppla figurant med belöning vid markering</p>
<p>Exempel på övningar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lek på öppna ytor, i terrängen och i olika miljöer - Lek med hunden på olika avstånd - Lek med synlig och dold figurant. <p>Utveckla leken till en påvisningsövning med att vänta ut hunden en stund och när hunden vill ut till figuranten säger man ordet "VISA" och går ut tillsammans till figuranten.</p> <p>Öka tiden och börja göra halter på vägen ut till figuranten.</p> <p>Lägg till säkrare i påvisningsövningen.</p>

<p>Uppkoppling – 1 tim Ämnet ska beaktas under hela kursen.</p>
<p>Mål Hunden ska vara lugn och trygg när den är uppkopplad. Hunden ska vara tyst</p>
<p>Syfte För att hunden ska kunna vila och återhämta sig inför nytt arbete.</p>
<p>Exempel på övningar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uppkoppling enskilt med föraren vid sidan. - Öka belastningen utifrån respektive hunds utveckling. - Uppkoppling med föraren vid sidan, men med någon annan hund i närheten - Utöka tiden <p>Öva i olika miljöer</p>

Startövning ljud, ingen patrullering – 24 tim

Mål

Hunden ska sitta lugnt vid starten och ha förväntningar utåt sidorna, inte framåt.

Syfte

För hundar som har stor förväntan framåt är startövningen bra för att hunden inte ska rusa framåt vid starten.

För hundar som skapar minnesbilder är målbildsövningen bra för att hunden kommer ihåg att figuranten fanns ute i terrängen.

För hundar som har en lägre förväntan är synretningsövningen bra för att höja hundens motivation.

Repetera belöningsform och figurantintresse. Kommer hunden i skall avbryt övningen och återta tidigare lyckad övning.

Startövning: Figuranten placeras dold ca 6-10 meter (utifrån terrängen) till höger eller vänster (beroende på vindriktningen) om startplatsen. Hunden sitter vid sidan om hundföraren. När hundföraren kopplar om och säger ”pass på” – börjar figuranten röra sig och hunden fångar upp ljudet; så fort hunden gör en vridning mot figuranten får hunden springa ut till figuranten och leka. Upprepa övningen flera gånger under samma arbetspass. Variera med figurant på h/v sida om hunden. Placera ut en figurant på ena sidan som hunden inte ser, nästa figurant ser hunden gå ut på andra sidan. Figurant som hunden inte såg gör ljud. Den synliga är helt passiv. Utöka tiden innan figuranten påbörjar ljudet.

Målbildsövning: Hundekipaget och figuranten går ut tillsammans i en båge till en dold lega, figuranten leker med hunden och därefter lämnas figuranten kvar och ekipaget går ut samma väg till stigen, fortsätter på stigen och återgår. Figuranten börjar röra sig innan ekipaget kommer fram till ut-/ingången för att undvika att hunden tar upp spår. Vid markering: ekipaget följer upp ljudet fram till figuranten som åter leker med hunden. Retningen kan sedan minskas genom att ekipaget följer med figuranten en kortare sträcka (utan att leka) för att till slut inte följa med alls.

Synretningsövning: Ekipaget ser när figuranten går ut i skogen med belöningsföremålet.

Hundföraren går bort med hunden och figuranten förflyttar sig i sidled. Ekipaget kommer tillbaka och figuranten börjar agera innan ekipaget kommer fram till platsen där figuranten gick ut. Vid markering följer hunden upp ljudet fram till figuranten som leker med hunden.

Hos figuranten är hundföraren passiv, det är figuranten som belönar/leker med hunden.

Vid samtliga övningar kan ekipaget återgå till stigen och lämna kvar figuranten i skogen. Då får hunden en minnesbild av att figuranten finns kvar i skogen.

Modul 2	
Patrullering grunder	5 tim
Patrullering ljud	15 tim
Vindlära med markeringar	12 tim
Patrullering vind	6 tim
Fast bevakning med påvis	3 tim
Skottkontroll/miljöträning	10 tim
	51 tim

Patrullering grunder, utan markering – 5 tim

Mål

Hunden ska kunna patrullera målinriktat i råterräng och vallad terräng. Hunden ska kunna patrullera sträckor med återpatrullering och flödespatrullering. Hundföraren ska lära sig läsa hundens kroppsspråk när hunden försöker fånga upp ett avvikande ljud eller en doftbild som annars inte finns i terrängen. Hundföraren ska kunna ge hunden arbetstecken.

Syfte

Hunden ska inte få för stora förväntningar vid inläring av momentet patrullering. Kommandoordet ”före” innebär att hunden ska gå framför hundföraren i ett tempo motsvarande 100m/3min och inte dra i kopplet. Hunden ska kunna stanna framför föraren och stå kvar (detta fungerar samtidigt som förberedelse för SOLO).

Exempel på övningar

- Börja på en smal ovallad stig
- Utöka längden på patrullsträckan
- Patrullering i råterräng
- Betydelse av SOLO
- Patrullering i olika typer av terrängskiftningar, hur nyttjar man hunden bäst?
- Patrullering på av människor vallad sträcka
- Patrullering på av människor och hundar vallad sträcka
- Patrullering enligt flödesschema
- Patrullering med återpatrullering

Patrullering med ljud -15 tim

Mål

Hunden ska ta upp ett ljud under patrullering i olika typer av terräng. Hunden ska bibehålla markeringen med tydligt kroppsspråk och kunna följa figurantens förflyttning. Hunden ska vilja sträva ut mot figuranten och vara tyst. Hunden ska kunna patrullera i råterräng och vallad terräng, på vallade och ovallade stigar samt på vallad stig eller i terräng under återpatrullering och flödespatrullering.

Hundföraren ska kunna läsa sin hunds kroppsspråk när hunden fångar upp avvikande ljud i terrängen. Hundföraren ska kunna ge arbetstecken till hunden och tydliga tecken till gruppen.

Syfte

Viktigt är att hunden bibehåller markeringen för att hundföraren ska kunna se hur figuranten förflyttar sig i terrängen och kunna rapportera till gruppchef.

Genomför ett test för respektive hund med syfte att se på vilket avstånd hunden tar upp ljudet spontant. Figuranten går fram och tillbaka på en linje ca 30 m.

Börja patrullera ca 200 m ifrån figuranten och gå i slalom med slag på ca 5 m mot figuranten, vid markering kontrollera med figuranten att hundens markeringsriktning är rätt. Ta ut hunden från terrängen och kontrollera avståndet som är uppmätt i ytterkanten. För vidare utbildning när det gäller ljud bör inte avståndet mellan hund och figurant understiga det avståndet som respektive hund tar upp spontant.

Exempel på övningar

- Repetera startövningen. Var noga med vilken belöning som skall användas och hur belöningen ska presenteras för respektive hund vid påvisning.
- Tänk på tempot och SOLO
- Öka patrullsträckan utifrån respektive hunds förmåga innan ljudet startas
- Öka avståndet till figuranten utifrån respektive hunds förmåga
- Återgå till startövningen om hunden har förväntan framåt
- Variera figurant på höger/vänster sida om patrullsträckan
- Varierande typ av ljud
- Variera hur figuranten rör sig i terrängen
- Öva i varierande typ av terräng

Bli inte enformiga, använd fantasin t.ex. använd två ljudfiguranter på olika djup.

Vindlära och markering – 12 tim

Mål

Hunden ska med sitt kroppsspråk tydligt visa från vilken riktning den vindburna vittringen kommer och hunden ska kunna hålla i markeringen. Hunden ska sträva ut mot vittringskällan.

Syfte

Att förstå hur vinden påverkas av terrängens beskaffenhet. Vittringen förflyttar sig med vindens strömmar.

Teori om vindlära: höjder, dalar, öppna ytor, terrängskifte, övergångar, väderlek, årstid, med mera.

När figuranten befinner sig på längre avstånd sprids luftvittringen i ett stråk mot stigen och hunden blir yvig i sin markering

När figuranten finns på närmare avstånd sprids luftvittringen i ett smalare stråk mot stigen och hunden blir stående i sin markering

Exempel på övningar

- Öva på ett visst avstånd och iaktta hur respektive hund följer upp luftvittringen.
- Öva på terrängskiften, övergångar, tänk på SOLO

Öva på olika avstånd och i varierande terräng.

Patrullering med vind – 6 tim

Mål

Hunden ska fånga upp vind under patrullering i olika miljöer, hunden ska bibehålla markeringen med tydligt kroppsspråk. Hunden ska vilja sträva ut till figurant och vara tyst.

Patrullering kan ske i råterräng eller vallad terräng och med åter- eller flödespatrullering

Hundföraren ska kunna läsa sin hunds kroppsspråk när hunden fångar upp en avvikande doft i terrängen. Hundföraren ska kunna ge arbetstecken till hunden och tydliga tecken till gruppen.

Syfte

Hunden kan fånga upp vittring på långa avstånd och gruppen ligger på förhand.

Repetera vindläran. Var noga med vilken belöning som skall användas och hur belöningen ska presenteras för respektive hund vid påvisning.

Exempel på övning

- Tänk på tempot och SOLO
- Öva i varierande terrängskiften, dalar och höjder
- Öva på varierande avstånd till figurant
- Öva i olika typer av terräng
- Öva på materielgömma (tröja, ryggsäck etc.)

Öka patrullsträckans längd. Variera kön och ålder på figuranter (både civila och i M90).

Fast bevakning med påvis – 3 tim

Mål

Hunden är mycket användbar i fast bevakning för den används till både ljud och vindmarkering under dagsljus och mörker. Hunden ska vara lugn och tyst.

Syfte

Hunden kan användas i alla lägen oavsett terräng och vind. Hunden informerar om vad som händer i omgivningen och gruppen ligger på förhand och kan följa figurantens rörelseschema.

Lär hunden att kunna vara framför hundföraren och att acceptera att inget händer. Hunden ska få en lugn attityd och vara tyst. Får hunden för hög förväntan på figuranter är det lätt att den går upp i stress och det kan framkalla ljud från hunden.

Om hunden har en lugn attityd och sedan tidigare har lärt sig fånga upp från normalbilden avvikande ljud så kommer hunden ta upp ljud från figuranten.

Exempel på övning

Öva enskilt att ha hunden framför föraren

Öka tiden

Variera terräng

Variera i ljus och mörker

Öka antalet hundar

Öva på att människor står/rör sig bakom hundarna

Skottkontroll/miljöträning – 10 tim ”Dressyrtriangeln”

Mål

Hunden ska inte påverkas av skott. Hunden ska ha låg aktivitetsnivå vid skottlossning och inte avbryta sitt arbete utan lösa ut sin uppgift.

Syfte

Skottkontroll ska ske med varsamhet så att hunden inte får hög förväntan. Hund med hög aktivitetsnivå förlorar sin koncentration på lösande av sin uppgift.

Miljöträning som är uppdelad i fas 1-3 genomförs för att få en låg aktivitetsnivå på hunden och att föraren vet hur de ska ta skydd.

Miljöträning och skottkontroll genomförs var för sig.

Hunden ska vara skottfast från anlagstestet och behöver då inte tränas med skott. Endast kontroller genomförs.

Exempel på upplägg för kontroll med skott

- Föraren är vid hundens sida och hundens position har ingen betydelse. Föraren belönar inte hunden på något vis utan är helt passiv.
- Enskild träning för varje hund i terrängen med ett skott på ca 30 meter och skytten går sedan längre ifrån hunden för nästa skott o s v.

Exempel på miljöträning för ekipaget inför skott. Triangelövning. Delas upp i tre olika faser.

- Fas 1: träna enskilt med att föraren lägger sig ner på marken och då ska hunden lägga sig vid förarens sida, inte längre fram än förarens axel. Lugnt och stilla reser sig först föraren upp och sedan hunden. Träna i olika miljöer. Nästa steg är att ha en stridskamrat på höger sida för att sedan ha ytterligare en stridskamrat på vänster sida och upprepa.
- Fas 2: träna med rörelse, upprepa fas 1 med rörelser, först gå sedan springa i olika miljöer.
- Fas 3: träna med olika ljud, såsom skrammel och skrik. Upprepa fas 1+2 med olika ljud.

Syftet är att hunden ska bli trygg vid förarens sida och vid skottlossning tar ekipaget skydd genom att lägga sig ner på marken.

Modul 3

Tillämpade övningar	24 tim
Generalrepetition inför behörighetsprov	20 tim
	44 tim

Tillämpande övningar – 24 tim

Mål

Att få erfarenheter genom sammankoppling av patrullering med vind, ljud, spårupptag, spår och fast bevakning.

Kontroll av funktionell lydning och uppkoppling.

Syfte

För att ekipaget ska öva patrullering på patrullsträckor där händelser ska vara okända för hundföraren. Hundföraren ska bli säkrare på att läsa av sin hund utan att få någon bekräftelse.

Exempel på övningar

Använd fantasin – allt som ingår i utbildningen ska prövas i olika upplägg.

- Patrullsträcka som är okänd för hundekipaget där det alternativt kan finnas vind, ljud eller spårupptag.
- Patrullsträcka med t.ex. två okända ljud eller två vindfiguranter.
- Patrullsträcka utan figuranter.
- Hundekipaget patrullerar ensamt och rapporterar var och vad de har fångat upp som avvikelser i terrängen.
- Direktpåsläpp för spår med okänd längd och okänt antal föremål.
- Fast bevakning enskilt med uppgift att rapportera tid, vad och var hunden markerat.
- Två hundekipage tilldelas område för fast bevakning och rapporterar händelser i terrängen.
- Ett stationssystem där varje station har en skriftlig instruktion om vilken uppgift som ska lösas. Här kan uppkoppling, funktionell lydning, visitation, med mera ingå.

Generalrepetition inför behörighetsprov – 20 tim**Mål**

Se att hundar och förare är klara i sin utbildning för att genomföra behörighetsprovet.

Syfte

För att se hundars eventuella utbildningsbehov och att hundförarna får mental träning inför behörighetsprovet.

Generalrepetition ska genomföras ca en månad innan behörighetsprovet.

- Boka terräng
- Föreläggning för hundar och hundförare
- Tidsschema för helgen
- Kost

Modul spår	
Spår grunder	20 tim
Påvisande av föremål	10 tim
Spår	13 tim
Patrullering med spårupptag	13 tim
	56 tim

Spår grunder – 20 tim**Mål**

Hundföraren ska teoretiskt och praktiskt lära sig vad ett spår är och hur grundträningen kan se ut vad det gäller upplägg och utarbetande av spår generellt samt anpassat till varje individ.

Syfte

Är att hundföraren skall kunna hantera och läsa sin hund under kortare spårarbete med direktpåsläpp.

Teoretisk genomgång i spårdressyr innehållande: Vad är ett spår och vad krävs för att det ska bli ett spår.

Omständigheter som påverkar spårbilden (underlag, luftströmmar, temperatur, tid, väderlek..)

Motivationsläge, varför spårar min hund?

Vad bör man tänka på vid läggande av spår (orientering, vad är svårt för min hund, ålder, längd, terräng.)

Praktiska grundövningar i spår:

- Föraren lägger spår åt sin egen hund utifrån den teoretiska genomgången. Lämplig längd på spåret kan vara 300 - 400 m och ca 1 tim ligg tid.
Hunden ska vara "påklädd", alltså ha sele och lina på sig vid påsläppet

Använd ledstänger i form av vägar och dylikt om hundföraren är osäker på orientering. Spåret ska startas med direktpåsläpp. Belöna hunden med hjälp av klicker, socialt eller föda. Man kan även ha figurant i slutet. Inga föremål i spåret innan hunden kan påvisa föremål.

Om tid finns repetera övningen utan att göra för stora förändringar

Återmata/repetera med hundförarna vad som eventuellt behöver utvecklas i spårdressyren så här långt så att ekipaget tränar på rätt saker utanför kursen. Ge uppgift att till nästa träff anteckna de områden som behöver utvecklas för att ha som diskussionsunderlag.

Påvisande av föremål – 10 tim

Mål

När hunden får vittring på föremål i spåret ska den inte vidröra detsamma utan bli passiv vid föremålet.

Syfte

Hunden ska visa sin förare att det finns något i spåret utan att vidröra det. Föremålet kan vara minerat, explosivt, förgiftat.

Inläring görs utanför spårarbete. Det är ett separat moment som kopplas ihop med spåret när hunden kan beteendet vid föremål. Utgå från hundens naturliga beteende för påvisande av föremål, det spelar ingen roll hur hunden gör om den sitter, ligger eller står. Hunden ska stanna vid föremålet och den ska inte spåra vidare.

Exempel på övning

- Markera på kong/föremål placerade på höjd. Lek med kong/föremål och få hunden intresserad. Placera kongen/föremålet fullt synlig på t ex en stol eller ryggsäck. Ställ hunden framför stolen. Föraren skapar spänning kring föremålet, ev. hjälpförare håller i kopplet. Belöna med föremålet när hunden fokuserar på detta. Byt sedan så att föraren håller i kopplet och hjälpföraren ansvarar för föremålet. Gå med hunden i koppel och halsband tills hunden är nära kongen/föremålet. Få hunden att fokusera. Belöna från källan, skapa spänning vid belöning för att stimulera fokus.
- Fortsätt som ovan men byt miljö och platser.

Variera belöning från källan och/med att föraren kastar ersättningskong/föremål som belöning

- Använd en yta med något högt gräs, gå och lägg ut ca 4-5 föremål, fördel med material som släpper ifrån sig bra vittring. Någon ligg tid behövs inte. Gå med hunden i koppel så att den får vittring på föremålen. Skulle hunden spåra så gör inget åt det. Det gör inget om hunden ser föremålet när den fått vittring. Därefter är det respektive hunds beteende som avgör hur man går vidare.

Håll emot i kopplet när hunden närmar sig föremålet. Gå fram till hunden och se vilket beteende hunden bjuder på för att vilja komma åt föremålet.

Exempel på övningar:

- Kan vara att hunden naturligt fokuserar och står stilla. Belöna med föda/leksak och det ska var på platsen eller bakåt, inte framåt. Gå vidare och upprepa övn.
- Kan vara att hunden lägger sig ner. Belöna vid föremålet eller byt ut föremålet mot föda/leksak.
- Kan vara att hunden trycker på väldigt mkt. Säg åt hunden att lägga sig och belöna som ovan.
- Kan vara att hunden är försiktigt och inte tar för sig. Gå fram till föremålet och gör lite mystik vid föremålet och belöna.
- Kan vara att hunden stannar. Du går fram och sprätter föremålet mot hunden så att den får ta det.
- Kan vara att du håller emot i kopplet och tar dig fram bakom hunden i kopplet och blir stående bakom hunden och droppar ner belöningen framför hunden på föremålet.

Det finns fler sätt att göra men utgå utifrån hundens naturliga beteende så att det blir positivt för hunden. Det är en framgångsfaktor för att lyckas med påvisande av föremål.

Spår - 13 tim

Mål

Att utveckla spåret vad det gäller längd, ålder, terräng- och underlagsskiften, andra spårläggare. Att som hundförare lära sig att läsa sin hund i olika situationer i spåret där jag som förare inte har några ingångsvärden.

Syfte

Är att få erfarenheter av sin hund i spårarbete för att kunna läsa av hunden i skarpt läge.

Exempel på övning

Öka längden på spåren till 700-800 m. Direktpåsläpp. Drygt 1 tim ligg tid. 4-5 föremål.

Hundförarna lägger spår åt varandra. Hunden bör vara påklädd vid påsläpp.

- Utveckla/variera spårupptagssituationen till att utgå från något, t ex fordon, cykel, materielgömma, byggnad osv. Man kan också, för att förbereda hunden för upptagssituationen, krångla till påsläppet genom att göra ett litet virrvarr, minisöksruta, gå fram och tillbaka i spåret några gånger. Detta gör att hunden när den känner igen sig i situationen behöver öka koncentrationen för att det blev svårare än om det bara går rakt fram.
- Om möjligt utnyttja terrängskiften.

Det kan vara skäl att fortfarande ta hänsyn till hundens individuella förmågor och behov om man anser det nödvändigt i det här läget.

Medan spåren ligger diskutera och ge förslag på utvecklande övningar utifrån det underlag som hundförarna haft med sig från förra träffen. Detta ska vara ett underlag för att lägga upp nästa övning tillsammans med utfallet på de spår som ligger.

Patrullering med spårupptag – 13 tim

Mål

Ekipaget ska lära sig att under patrullering hitta spår och påbörja förföljning i rätt riktning. Föraren skall lära sig att läsa sin hund och förstå att hundens beteende kan variera utifrån de omständigheter som råder kring upptagssituationen: spårets ålder, väder, underlag osv. Hunden ska lära sig att ta upp spår och riktningens bestämma spåret.

Syfte

Är att få erfarenheter av sin hund i spårupptag för att kunna läsa av hunden i skarpt läge.

Hunden har nu efter åtskilliga spårövningar med direktpåsläpp fått en tydlig bild och förväntan av vad spårvittringen leder till, vilket hjälper den i upptagssituationen där den ställs inför uppgiften att riktningens bestämma spåret. För att hunden ska kunna göra en analys av spåret krävs det att den inte har en för hög aktivitetsnivå och att den kan koncentrera sig. Detta har man uppnått om man har förberett hunden under tidigare övningar.

Exempel på övning

Övningen läggs lämpligast i råterräng.

- Hunden är också van vid spårtider som ligger runt 1-1,5 timme, så det kan vara bra att ha den liggstiden på övergångarna. Om möjlighet finns så lägg dessa uppstartövningar i den terräng som hunden har spårat i förut, hellre än den terräng som den har patrullerat och fått utdelning på andra funktioner vilket kan leda till små konflikter innan hunden förstår vad som krävs av den.
- Spåret behöver bara vara ca 200-300 meter eftersom det är i första hand upptaget vi ska träna men det är också bra om det inte är för kort då upptaget mister sitt syfte för hunden om det inte finns ett påföljande spår. Det kan till och med bli motivationssänkande efter hand.
- Använd en ledstång som är lätt för hundföraren att följa så att han/hon kan koncentrera sig på att läsa sin hund.
- Låt patrulleringen bli minst 50 meter, hunden ska hinna komma in i patrulleringen.
- Hundföraren lägger ut sina egna övergångar.

Vinklingen på spårövergången mot den tänkta patrullsträckan ska vara så att hunden bjuds i spårriktningen, alltså vinkeln ska vara svag.